

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1ο

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΙΣ ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ

1.1. Γενικά περί των εμπορικών εταιρειών

Η ανάγκη δημιουργίας των πάσης φύσεως εταιρειών οφείλεται στη συνάθροιση υλικών μέσων και εργασίας διαφόρων οικονομικών μονάδων για την επίτευξη σκοπών οικονομικών, τους οποίους, διαφορετικά, οι ίδιες θα ήταν σχεδόν αδύνατο να φέρουν εις πέρας.

Είναι απαραίτητο να κατανοηθεί η όλη υπόσταση των εμπορικών εταιρειών, οι διάφορες μορφές τους, οι ποικίλες σχέσεις των εταίρων προς τις εταιρείες και, το κυριότερο, η νομοθεσία που τις διέπει.

Παρατίθεται πιο κάτω ότι κρίνεται απαραίτητο για να γίνουν εύκολα κατανοητές οι λογιστικές ενέργειες σχετικά με τις εμπορικές εταιρείες.

1.2. Έννοια της εταιρείας

Με βάση το άρθρο 741 του αστικού κώδικα, δια της συμβάσεως της εταιρείας δυν ή πλείονες υποχρεούνται αμοιβαίως εις την ίδια κοινών εισφορών επιδίωξιν κοινού σκοπού και ιδίως οικονομικού.

Από τη διατύπωση αυτού του άρθρου, αβίαστα συμπεραίνεται ότι με την ένωση των οικονομικών δυνάμεων των προσώπων δημιουργείται ένας νέος παραγωγικός οργανισμός, δηλαδή η εταιρική συνεργασία ως δικαιοπραξία ιδιωτικού δικαίου στην οποία οι βουλήσεις των συνεργαζομένων προσώπων βαίνουν παράλληλες προς την αυτήν κατεύθυνση, αντίθετα με ότι συνήθως συμβαίνει στις δικαιοπραξίες όπου επιδιώκεται η σύμπτωση βουλήσεων αντίρροπων τάσεων π.χ. Αγοραπωλησία σύναψη δανείου κ.λπ.

Η σύγχρονη παραγωγική ζωή διακρίνεται από τη δημιουργία διάφορων εταιρειών.

Η εταιρεία οποιασδήποτε έκτασης και διάρθρωσης δημιουργείται από ΣΥΜΒΑΣΗ της οποίας τα στοιχεία είναι τα ακόλουθα:

α) Η παρουσία δύο ή περισσότερων μελών (εταίρων) τα οποία, σε αντίθεση με κάθε άλλη συνηθισμένη σύμβαση στην οποία υπάρχει αντίθεση συμφερόντων (π.χ. δανειστής και οφειλέτης), συμφωνούν σε συνεργασία

για να δημιουργήσουν ένα νέο οικονομικό οργανισμό με στόχο την επί-τευξη ενός κοινού θεμάτου οικονομικού σκοπού χωρίς να πλήγησαν τους κανόνες της δημόσιας τάξης.

Η σύμβαση της εταιρείας δεν δημιουργεί μόνον υποχρεώσεις και δι-καιώματα για τους εταίρους, αλλά δημιουργεί και τον εταιρικό οργανισμό, ο οποίος ονομάζεται **ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΟ**.

Το καταστατικό της εταιρείας περιέχει τους κανόνες οι οποίοι θα ρυθμίζουν τη ζωή της.

Τα αποτελέσματα της εταιρικής σύμβασης ενδιαφέρουν όχι μόνο τους εταίρους, αλλά και τους τρίτους με τους οποίους η εταιρεία θα συναλλάσσεται.

β) Η εισφορά αγαθών ή υπηρεσιών εκ μέρους του εταίρου. Όλοι οι εταίροι οφείλουν να εισφέρουν, είτε αμέσως είτε μετά κάποιο χρόνο, τις από τη σύμβαση προβλεπόμενες εισφορές για τη συγκρότηση της περιουσίας της εταιρείας.

Η εισφορά μπορεί να αποτελείται από υλικά αγαθά (χρήματα, απαιτήσεις, εμπορεύματα, ακίνητα, έπιπλα, μηχανήματα κ.λπ.), άυλα αγαθά (διπλώματα ευρεσιτεχνίας κ.λπ.) ή και άλλες ακόμα σπάνιες υπηρεσίες, δηλαδή προσωπική δραστηριότητα (εργασία, πείρα, γνωριμίες) ως και εμπορική πίστη στην αγορά. Οι εταίροι, δηλαδή, μπορούν να είναι εταίροι κεφαλαίου και εταίροι εργασίας.

Δεν απαιτείται να εισφέρουν εξίσου οι εταίροι, συνήθως όμως η εισφορά είναι ίδια από κάθε εταίρο γιατί η αναλογία των εισφορών είναι και αναλογία στην συμμετοχή στα κέρδη και στις ζημιές της εταιρείας. Το σύνολο των εισφορών των συνεταίρων συνιστά την εταιρική περιουσία.

γ) Η άσκηση από κοινού μιας οικονομικής δραστηριότητας. Αυτή η από κοινού άσκηση μιας οικονομικής δραστηριότητας δημιουργεί ένα νέο οικονομικό οργανισμό για την παραγωγή ή την ανταλλαγή των αγαθών ή υπηρεσιών, ο οποίος είναι η ίδια η εταιρεία.

δ) Η συμμετοχή στα κέρδη. Από την εταιρεία θα επιδιωχτεί η δημιουργία και η διανομή κερδών, μεταξύ όλων των εταίρων.

Δεδομένου δε ότι κάθε εταίρος συμμετέχει στα κέρδη που αποκτούνται από τη διαχείριση της εταιρείας, υποχρεούται να συμμετέχει με την ίδια αναλογία και στις ενδεχόμενες ζημιές.

Συμφωνία κατά την οποία ένας από τους εταίρους αποκλείεται από τα κέρδη ή απαλλάσσεται από τις ζημιές, είναι άκυρη.

Συμφωνία κατά την οποία εταίρος που συνεισφέρει μόνο με την προσωπική του εργασία δεν θα συμμετέχει στις ζημιές, είναι ισχυρή. (Άρθρο 746 ΑΚ).

1.3. Οι εταιρείες του εμπορικού δικαίου

1.3.1. Έννοια - Ορισμός - Διακρίσεις

Οι εταιρείες οι οποίες αναπτύσσουν εμπορική δραστηριότητα ονομάζονται εμπορικές εταιρείες.

Η βιομηχανική δραστηριότητα κατευθείαν παραγωγής αγαθών ή υπηρεσιών (χημικές βιομηχανίες, τροφίμων κ.λπ.), η δραστηριότητα των ενδιάμεσων στην κυκλοφορία των αγαθών (εμπόριο λιανικό και χονδρικό), η δραστηριότητα μεταφοράς από τη ξηρά, από την θάλασσα ή από τον αέρα, η τραπεζική και ασφαλιστική δραστηριότητα και οι πάσης φύσεως δραστηριότητες για τη διευκόλυνση της ανάπτυξης της βιομηχανίας και του εμπορίου (επιχειρήσεις παραγγελιοδοχικές, πρακτορεία κ.λπ.) είναι εμπορικές δραστηριότητες.

Στην εποχή μας επικράτησε η άποψη σύμφωνα με την οποία σε εταιρείες όχι σε φυσικά πρόσωπα, δύο κριτήρια θα ισχύουν για την απόκτηση της εμπορικής ιδιότητας, το ουσιαστικό και το τυπικό κριτήριο. Έτσι, με βάση το ουσιαστικό κριτήριο, ως εμπορικές θα χαρακτηριστούν η *Ομόρρυθμη* και η *Ετερόρρυθμη* εταιρεία εαν κατ' επάγγελμα ο σκοπός των Εταιρειών αυτών είναι εμπορικός, εάν διενεργούν δηλαδή εμπορικές πράξεις.

Με βάση δε το τυπικό κριτήριο, έμποροι είναι, η *Ανώνυμη Εταιρεία* με βάση το Ν 2190/1920, η *Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης* με βάση το Ν 3190/1955, έστω και αν ο σκοπός τους δεν είναι εμπορική επιχείρηση, και ο *Συννεταιρισμός* ο οποίος με βάση το Ν 602/1914 έχει την εμπορική ιδιότητα.

Αν και είναι εταιρείες, όμως δεν είναι έμποροι η *Αφανής ή Συμμετοχική Εταιρεία* και η *Συμπλοιοκτησία* γιατί στερούνται νομικής προσωπικότητας.

Δεν είναι εμπορική η εταιρεία η οποία δεν έχει το σκοπό αυτό, έστω και αν στη συνέχεια και κατ' εξαίρεση ήθελε να επιχειρήσει τέτοιες πράξεις (Α. Τσιριντάνης).

Εκτός από τις Εμπορικές Εταιρείες, έχουμε και τις Αστικές Εταιρείες.

Αστικές είναι οι εταιρείες οι οποίες ασχολούνται με τη διενέργεια μη εμπορικών πράξεων και των οποίων τα θέματα ρυθμίζονται από το αστικό δίκαιο, π.χ. Εταιρεία Προστασίας των Ζώων, Αρχαιολογική Εταιρεία, Μαθηματική Εταιρεία κ.λπ.

Από λογιστικής άποψης, οι αστικές εταιρείες παρουσιάζουν μειωμένο ενδιαφέρον, η δε λογιστική διαδικασία για την παρακολούθηση των οικονομικών γεγονότων τους είναι συνήθως απλή.

Βασικά, οι εμπορικές εταιρείες διακρίνονται σε δύο μεγάλες κατηγορίες.

α) Τις *προσωπικές*, στις οποίες στην εταιρεία, το προσωπικό στοιχείο υπερέχει από το περιουσιακό, λαμβάνεται δηλαδή υπόψη κυρίως η προσωπικότητα των εταίρων.

Σε μερικές από αυτές, όλοι οι εταίροι προσφέρουν για την επίτευξη του σκοπού της εταιρείας, η οποία εμφανίζεται μέσω μιας εταιρικής επωνυμίας με την οποία συμβάλλεται, την προσωπική τους εργασία, τις γνωριμίες και την πείρα τους, με λίγα λόγια την προσωπική τους υπηρεσία, ακόμα και τα κεφάλαιά τους, ευθυνόμενοι αλληλέγγυα και απεριόριστα για ολόκληρη την περιουσία τους απέναντι σε τρίτους για τα εταιρικά χρέη. Στις περιπτώσεις αυτές, έχουμε την **ΟΜΟΠΠΥΘΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ**, της οποίας οι ομόρρυθμοι εταίροι ευθύνονται αλληλέγγυα και απεριόριστα.

Σε άλλες πάλι από τις προσωπικές εταιρείες, ένας ή περισσότεροι από τους εταίρους ευθύνονται αλληλέγγυα και απεριόριστα για όλη την περιουσία τους, ενώ ένας ή περισσότεροι ευθύνονται μέχρι το ποσό της εισφοράς τους. Οι εταιρείες της μορφής αυτής ονομάζονται **ΕΤΕΡΟΠΠΥΘΜΕΣ**.

Παράλληλα με τις παραπάνω δύο μορφές εμπορικών εταιρειών, εμφανίζεται και η μορφή εκείνη κατά την οποία ο εταιρικός δεσμός είναι αφανής, αφού ένας ή περισσότεροι εταίροι παραμένουν άγνωστοι στον τρίτο συναλλασσόμενο, ο οποίος αγνοεί την ύπαρξη των πραγματικών εταίρων. Ένας δηλαδή εμφανής συναλλάσσεται με τους τρίτους σαν να μην έχει άλλο συνεταίρο, ενώ στην πραγματικότητα υπάρχουν και άλλοι αφανείς.

Πρόκειται, λοιπόν, για τις καλούμενες **ΑΦΑΝΕΙΣ** ή **ΜΕΤΟΧΙΚΕΣ (ΣΥΜΜΕΤΟΧΙΚΕΣ) ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ**, από τις οποίες πιο κλασική περίπτωση είναι εκείνη κατά την οποία ο επιχειρηματίας, στερούμενος εμπορικών κεφαλαίων, απευθύνεται σε εξεύρεσή τους σε διάφορους κεφαλαιούχους, οι οποίοι προτιμούν αντί της απλής χρηματοδότησης της επιχείρησης τη συμμετοχή τους σε αυτήν χωρίς να εμφανίζονται πουθενά.

β) Τις *κεφαλαιουχικές*, στις οποίες είναι αδιάφορη η προσωπικότητα των εταίρων, εκείνο δε το οποίο ενδιαφέρει είναι το εισφερόμενο κεφάλαιο.

Για να γίνει δυνατή η εκτέλεση ενός τεράστιου έργου, είναι απαραίτητη η δημιουργία μιας μεγάλης επιχείρησης, η οποία είναι δυνατόν να δημιουργηθεί από έναν και μόνο επιχειρηματία και μόνο με τη συγκέντρωση κεφαλαίων που ανήκουν σε περισσότερα άτομα.

'Ετσι δημιουργείται η **ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ**, η οποία ονομάζεται και **ΚΕΦΑΛΑΙΟΥΧΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ**.

γ) *Ενδιάμεσος τύπος* κεφαλαιουχικής εταιρείας και προσωπικής, είναι η ΕΤΕΡΟΠΡΥΘΜΗ ΚΑΤΑ ΜΕΤΟΧΕΣ και η ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΕΝΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ. Σε αυτές υπάρχει και το προσωπικό στοιχείο και το περιορισμένο της ευθύνης όλων και το απαλλοτριωτό της εταιρικής μερίδας, σε ορισμένους τύπους (Βλέπε Α. Τσιριντάνης, Εμπορικό Δίκαιο 2ος τόμος).

Στην εποχή μας ο εμπορικός νόμος γνωρίζει τρία είδη εμπορικών εταιρειών, την *Ομόρρυθμη*, την *Ετερόρρυθμη* και την *Ανώνυμη* (άρθρο 19 ΕΝ). Ωστόσο, εκτός από τα τρία αυτά είδη εταιρειών, ο εμπορικός νόμος γνωρίζει και τις *Μετοχικές* (*Συμμετοχικές*) εμπορικές εταιρείες (άρθρα 47, 48 ΕΝ) όπως και τις *Ετερόρρυθμες κατά μετοχές* εταιρείες (άρθρο 38 ΕΝ). Τελευταία δε, με βάση το νόμο 3190 της 9/6/1955, αναγνωρίζεται ο θεσμός της *Εταιρείας Περιορισμένης Ευθύνης Ε.Π.Ε.*

Ομόρρυθμη Εμπορική εταιρεία είναι η εταιρεία που συστήνεται μεταξύ δύο ή περισσότερων προσώπων που έχουν σκοπό να συνεμπορεύονται κάτω από επωνυμία εταιρική και οι οποίοι υπόκεινται αλληλέγγυα και απεριόριστα σε όλες τις υποχρεώσεις της, υπό την εταιρική όμως επωνυμία (άρθρα 20 και 22 ΕΝ). Οι δανειστές, επομένως, της Ο.Ε. δικαιούνται να αξιώσουν την εξόφληση τους, όχι μόνο από την περιουσία της εταιρείας, αλλά και από την προσωπική περιουσία των συνεταίρων.

Το βασικό, επομένως, στοιχείο της εταιρείας αυτής είναι η αλληλέγγυα και απεριόριστη ευθύνη των συνεταίρων.

Ετερόρρυθμη είναι η εταιρεία που συστήνεται μεταξύ δύο ή περισσότερων προσώπων, από τα οποία ένα ή περισσότερα είναι ομόρρυθμα μέλη που ευθύνονται αλληλέγγυα για όλη την περιουσία τους, δηλαδή απεριόριστα, ενώ οι άλλοι ευθύνονται μόνο κατά το ποσό του κεφαλαίου με το οποίο συμμετέχουν στην εταιρεία και αυτοί είναι τα ετερόρρυθμα μέλη (άρθρο 23 ΕΝ). Επομένως, όπως προκύπτει, οι δανειστές δικαιούνται να αξιώσουν την εξόφληση τους από την περιουσία της εταιρείας και την ατομική περιουσία των ομορρύθμων εταίρων, όχι όμως και από την περιουσία των ετερόρρυθμων εταίρων, οι οποίοι απλά χρηματοδοτούν.

Η μορφή αυτή της εταιρείας είναι ευρύτερη από την ομόρρυθμη, αφού έχει το πλεονέκτημα να μπορεί να συμμετέχει κάποιος σε αυτή, χωρίς την ύπαρξη κινδύνου, σε περίπτωση μεγάλων ζημιών, να ζημιωθεί περισσότερο από την εισφορά που κατέβαλε στην εταιρεία.

Συμμετοχική είναι η εταιρεία που συστήνεται μεταξύ δύο ή περισσότερων προσώπων που έχουν σκοπό την ενέργεια εμπορικών πράξεων. Ενεργούν στο όνομα του ενός, ενώ τα υπόλοιπα δεν εμφανίζονται. Γι' αυτό, από κάποιους ονομάζεται *Αφανής*.

Από τη φύση της, η συμμετοχική εταιρεία είναι άτυπη, δεν υπόκειται στις καθορισμένες διατυπώσεις των άλλων εταιρειών και στερείται Νομικής προσωπικότητας (άρθρο 50 ΕΝ).

Τα αντικείμενα αυτών των εταιρειών, ο σχηματισμός τους, η αναλογία συμμετοχής του καθενός και οι άλλες συνθήκες, εξαρτώνται από τις συμφωνίες των μετόχων. Μπορούν δε να αποδειχθούν από την εμφάνιση των βιβλίων και την αλληλογραφία και από μάρτυρες, αν το δικαστήριο κρίνει δεκτή την απόδειξη από τους μάρτυρες (άρθρο 49 ΕΝ).

Ανώνυμη είναι εκείνη της οποίας το κεφάλαιο διαιρείται σε μετοχές και ο καθένας ευθύνεται μέχρι το ποσό της ονομαστικής αξίας της μετοχής του.

Ουσιαστικό στοιχείο της Ανώνυμης εταιρείας είναι ότι, όσες και αν είναι οι ζημιές και οι υποχρεώσεις της, δεν μπορεί να ζητηθεί από το μέτοχο ποσό μεγαλύτερο της ονομαστικής αξίας των μετοχών τις οποίες κατέχει. Συνεπώς, αν αυτός έχει ήδη εισφέρει το ποσό στην εταιρεία κατά την απόκτηση των μετοχών, η ζημιά του περιορίζεται στο ποσό αυτής της εισφοράς του και δεν έχει καμία άλλη υποχρέωση.

Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης. Στην εταιρεία του τύπου αυτού, όπως και στην ανώνυμη εταιρεία, οι εταιρικές υποχρεώσεις είναι εγγυημένες μόνο από την περιουσία της εταιρείας. Τα εταιρικά δε μερίδια της Ε.Π.Ε., σύμφωνα με το άρθρο 1 του Ν 3190/1955, δεν μπορούν να θεωρηθούν μετοχές σε καμία περίπτωση.

Οι αποφάσεις των εταίρων λαμβάνονται σε συνέλευση στην οποία αποφασίζεται ο διορισμός, η ανάκληση κ.λπ. των διαχειριστών της Ε.Π.Ε.

Ετερόρυθμη Κατά Μετοχές είναι η ετερόρυθμη εταιρεία της οποίας το κεφάλαιο μπορεί να διαιρεθεί σε μερίδια, ενώ φυλάσσει πάντοτε ακριβώς όλους τους άλλους κανόνες για το είδος αυτό των εταιρειών (άρθρο 38 ΕΝ).

1.3.2. Σύγκριση προσωπικών και κεφαλαιούχων εταιρειών

ΠΡΟΣΩΠΙΚΕΣ

(Αστική - Ο.Ε. - Ε.Ε. - Αφανής)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΥΧΙΚΕΣ

(Α.Ε. - Ε.Π.Ε. - Συνεταιρισμός
- Ετερόρυθμη κατά μετοχές)

Το πρόσωπο των εταίρων είναι ουσιώδες στοιχείο

Η συγκέντρωση κεφαλαίων δεν είναι απαραίτητη

Χρειάζεται διαρκής σύμπραξη όλων

Θάνατος, πτώχευση, απαγόρευση ενός εταίρου επιφέρει λύση της εταιρείας

Ευθύνονται και οι εταίροι με την ατομική τους περιουσία

Το πρόσωπο των εταίρων είναι αδιάφορο

Η συγκέντρωση κεφαλαίων είναι το ουσιώδες στοιχείο

Οι εταίροι δεν έχουν ούτε υποχρέωση ούτε δικαίωμα για συνεργασία

Θάνατος. Πτώχευση ή Απαγόρευση εταίρου δεν επηρεάζει την εταιρεία

Ευθύνεται μόνο η εταιρεία

ΠΡΟΣΩΠΙΚΕΣ (Αστική - Ο.Ε. - Ε.Ε. - Αφανής)	(συνέχεια)	ΚΕΦΑΛΑΙΟΥΧΙΚΕΣ (Α.Ε. - Ε.Π.Ε. - Συναιτερισμός - Ετερόρρυθμη κατά μετοχές)
---	------------	--

<p>Στα εταιρικά δικαιώματα και υποχρεώσεις ισχύει η αρχή της ισότητας (ανεξάρτητα από το ύψος της εισφοράς)</p> <p>Υποχρέωση πίστης</p> <p>Τους αρμόζει η δομή της Αστικής Εταιρείας</p>	<p>Ισχύει η αρχή της κεφαλαιουχικής ισότητας</p> <p>Δεν υπάρχει κατά βάση η υποχρέωση πίστης</p> <p>Αρμόζει η δομή του σωματείου</p>
--	--

1.4. Συνέπειες από την εμπορική ιδιότητα

Όταν μια εταιρεία χαρακτηρίστεί ως εμπορική έχει τις εξής συνέπειες:

- α) Για να συσταθεί απαιτείται καταστατικό δημόσιο, που συντάσσεται ενώπιον συμβολαιογράφου ή ιδιωτικό.
- β) Μπορεί να κηρυχθεί σε κατάσταση πτώχευσης.
- γ) Οι απαιτήσεις των τρίτων παραγράφονται μετά πενταετία, ενώ στην Αστική, μετά εικοσαετία.
- δ) Είναι υποχρεωμένη να τηρεί Εμπορικά βιβλία.
- ε) Εγγράφεται υποχρεωτικά στο Εμπορικό Επιμελητήριο.
- στ) Οι αστικές πράξεις που έχουν σχέση με το εμπόριο της, θεωρούνται Εμπορικές.

1.5. Το κεφάλαιο των εταιρειών

1.5.1. Ίδιο κεφάλαιο - εταιρικό κεφάλαιο

Όπως είναι γνωστό από τη Χρηματοοικονομική Λογιστική, ο ισολογισμός κάθε οικονομικής μονάδας αποτελεί μια διπλή θεώρηση των συνολικών κεφαλαίων που σε κάποια συγκεκριμένη χρονική στιγμή διαθέτει η μονάδα αυτή για την επιδίωξη του σκοπού της: η ανάλυση του ποσού αυτού στις αξίες των επι μέρους παραγωγικών μέσων, απαιτήσεων και διαθεσίμων στα οποία επενδύεται μας δίνει την εικόνα του ενεργητικού της οικονομικής αυτής μονάδας, ενώ η ανάλυση του ίδιου ποσού κατά πηγές προελεύσεως μας παρέχει την εικόνα του παθητικού.

'Ενα σημαντικό συνήθως τμήμα του παθητικού εκφράζει, όπως είναι γνωστό τις υποχρεώσεις προς τρίτους. Είναι δηλαδή το τμήμα των συνολικών κεφαλαίων το οποίο έχει προκύψει από δάνεια που έχει συνάψει η επιχείρηση ή από πιστώσεις που της έχουν παραχωρηθεί από τρίτους στα πλαίσια των συναλλαγών της.

Το υπόλοιπο τμήμα του παθητικού εκφράζει τα ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ, τα οποία είτε έχουν εισφερθεί στην επιχείρηση από τους φορείς της κατά τη σύστασή της ή μεταγενέστερα, είτε έχουν προκύψει από τη δραστηριότητα της επιχείρησης ως κέρδη που δεν διενεμήθηκαν στους φορείς της, αλλά αποτέλεσαν αυτοχρηματοδότησή της.

Στις εταιρικές οικονομικές μονάδες ονομάζεται ΕΤΑΙΡΙΚΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ το ποσό των ιδίων κεφαλαίων που έχει εισφερθεί από τους εταιριους, ενώ τα μη διανεμηθέντα κέρδη συνιστούν τα ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ ή, στις διαπροσωπικές εταιρείες, μπορούν κατά μία εκδοχή, να εμφανίζονται ως ΠΙΣΤΩΤΙΚΑ ΥΠΟΛΟΙΠΑ σε ατομικούς λογαριασμούς εταίρων. Το εταιρικό κεφλάλαιο στις ανώνυμες εταιρείες, ονομάζεται ειδικότερα ΜΕΤΟΧΙΚΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ.

Η παραπάνω άποψη αναφέρεται στη λογιστική έννοια του ίδιου κεφαλαίου, για τον υπολογισμό του οποίου λαμβάνονται υπόψη μόνο τα εμφανή αποθεματικά. Από οικονομική όμως άποψη το ίδιο κεφάλαιο έχει αξία που πολλές φορές αποκλίνει αισθητά από τον λογιστικό προσδιορισμό του. Συνήθως η λογιστική αξία είναι χαμηλότερη αν και δεν μπορεί να αποκλεισθεί και η αντίθετη περίπτωση.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ: Στο κεφάλαιο πιο κάτω "περί λογιστικής Ανωνύμου Εταιρείας" γίνεται μεγαλύτερη ανάλυση για τα πιο πάνω.

1.5.2. Αρχή της σταθερότητας του κεφαλαίου

a. Νομική άποψη

Οι Εμπορικές Εταιρείες, Ομόρρυθμες, Ετερόρρυθμες, Ανώνυμες και Περιορισμένης Ευθύνης, σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου, οφείλουν, ανάλογα με τον καθορισμένο για κάθε μια από αυτές τρόπο δημοσιότητας, να γνωστοποιούν σε κάθε τρίτο ενδιαφερόμενο, από τη μια το μέγεθος και το χρόνο της καταβολής του κεφαλαίου τους και από την άλλη κάθε αύξηση ή ελάττωσή του.

Το μέγεθος και ο χρόνος καταβολής του κεφαλαίου που καθορίζεται κατά τη σύσταση του εταιρικού, γνωστοποιείται με τη δημοσίευση του καταστατικού της εταιρείας, σύμφωνα με το νόμο, ενώ, η κάθε ύστερα από αυτό αύξηση ή ελάττωση, με τη δημοσίευση της τροποποίησης του

καταστατικού σύμφωνα με οτι ο νόμος, προβλέπει, για την αύξηση ή ελάττωση του εταιρικού κεφαλαίου.

Επομένως, οι εταίροι ή οι μέτοχοι των παραπάνω εταιρειών δεν μπορούν να αυξήσουν ή να ελαττώσουν το εταιρικό κεφάλαιο χωρίς να τηρήσουν τις διατυπώσεις δημοσιότητας της τροποποίησης του Καταστατικού.

Η παραπάνω υποχρέωση των Εμπορικών Εταιρειών δημιουργεί για αυτές την αρχή της σταθερότητας του κεφαλαίου, κατά την οποία η αύξηση ή η ελάττωση του εταιρικού κεφαλαίου προϋποθέτει την τήρηση των νομίμων διατυπώσεων της δημοσιότητας.

Σύμφωνα με αυτά, σε περίπτωση ζημιάς, η οποία δεν αντιμετωπίζεται με αποθεματικό κεφάλαιο, υπάρχει ουσιαστική μείωση του κεφαλαίου της εταιρείας. Η μείωση όμως του πιστωτικού υπόλοιπου του λογαριασμού *Εταιρικό Κεφάλαιο* δεν μπορεί να γίνει παρά μόνο με την τροποποίηση του καταστατικού και τη δημοσίευση της τροποποίησης αυτής.

β. Λογιστική άποψη

i. *Εταιρικό Κεφάλαιο*

Από λογιστική άποψη, το κεφάλαιο της εταιρείας, όπως αυτό καθορίζεται από το καταστατικό της πρέπει να εμφανίζεται στο λογαριασμό *Εταιρικό Κεφάλαιο*.

Επομένως, κατά τη σύσταση της εταιρείας ή κατά κάθε αύξηση του κεφαλαίου πρέπει να πιστωθεί ο λογαριασμός *Εταιρικό Κεφάλαιο* με το σύνολο των υποχρεώσεων, τις οποίες ανέλαβαν για το σκοπό αυτό οι εταίροι ή οι μέτοχοι, ανεξάρτητα από το χρόνο της εκπλήρωσής τους.

Από τα παραπάνω συμπεραίνεται ότι στο τέλος της χρήσης τα αποτελέσματα που προκύπτουν, κέρδη ή ζημιές, δεν μεταφέρονται στο λογαριασμό *Εταιρικό Κεφάλαιο*, εκτός εάν και εφόσον τηρηθούν οι διατυπώσεις τροποποίησής της, για την αύξηση ή ελάττωση του *Εταιρικού Κεφαλαίου*.

Αντίθετα, σε ατομικές επιχειρήσεις, τόσο η αύξηση ή η ελάττωση του κεφαλαίου, όσο και η μεταφορά των αποτελεσμάτων στο τέλος της χρήσης, επιτρέπεται χωρίς διατυπώσεις και περιορισμούς.

Εκτός από το λογαριασμό *Εταιρικό Κεφάλαιο*, στις εμπορικές εταιρείες δημιουργούνται και ιδιαίτεροι λογαριασμοί των εταίρων:

α) Για όσα κατέβαλαν επιπλέον από την υποχρέωσή τους, για τη σύσταση του Εταιρικού Κεφαλαίου ή για την αναλογία τους στα αποτελέσματα της χρήσης κ.λπ.

β) Λογαριασμοί αποθεματικών κεφαλαίων, στους οποίους θα εμφανί-

ζεται μέρος των κερδών, τα οποία ύστερα από απόφαση των εταίρων δεν διανέμονται σε όσους τα δικαιούνται.

ii. Καθαρή περιουσία εταιρικής επιχείρησης

Σύμφωνα με τα παραπάνω, η καθαρή περιουσία της εταιρείας δεν θα εμφανίζεται μόνο στο λογαριασμό ΕΤΑΙΡΙΚΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ ή ΜΕΤΟΧΙΚΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ, όπως στις ατομικές επιχειρήσεις, αλλά θα αποτελείται από το άθροισμα των πιστωτικών υπόλοιπων των λογαριασμών *Εταιρικό ή Μετοχικό Κεφάλαιο, Αποθεματικά Κεφάλαια και Αποτελέσματα Χρήσης*, δηλαδή "ΚΑΘΑΡΗ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑ = ΚΕΦΑΛΑΙΟ + ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ + ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΧΡΗΣΗΣ".

iii. Κέρδη

Εφόσον το εταιρικό κεφάλαιο μένει ανέπαφο και υπάρχουν κέρδη, διανέμονται αυτά μεταξύ των εταίρων. Αν όμως από προηγούμενες χρήσεις υπάρχουν ζημιές, δεν μπορούν να διανεμηθούν κέρδη, πριν καλυφτούν οι ζημιές.

γ. Λόγοι που απαιτούν τη σταθερότητα του κεφαλαίου

i. Το εταιρικό κεφάλαιο στις Ανώνυμες εταιρείες και τις εταιρείες περιορισμένης ευθύνης, επειδή οι μέτοχοι ή οι εταίροι δεν ευθύνονται για χρέη μεγαλύτερα από την εισφορά τους, αποτελεί τη μόνη εξασφάλιση των πιστωτών τους. Επομένως, η σταθερότητα του κεφαλαίου εξασφαλίζει τους πιστωτές, απέναντι σε κάθε εν αγνοία τους μείωση του εταιρικού κεφαλαίου από τους μετόχους ή εταίρους.

ii. Σε ομόρρυθμες και ετερόρυθμες εταιρείες, οι ομόρρυθμοι εταίροι ευθύνονται για τα χρέη της εταιρείας αλληλέγγυα και με ολόκληρη την περιουσία τους απέναντι στους πιστωτές της εταιρείας.

iii. Το εταιρικό κεφάλαιό τους χρησιμεύει στην εξασφάλιση των πιστωτών της εταιρείας, για την ικανοποίηση των οποίων αποκλείονται οι ατομικοί δανειστές των εταίρων, σε περίπτωση διάλυσης της εταιρείας.

iv. Για τους πιστωτές της εταιρείας, το εταιρικό κεφάλαιο δεν αποτελεί τη μοναδική εγγύηση για αυτούς, αφού μπορούν να στραφούν και κατά της ατομικής περιουσίας των ομόρρυθμων εταίρων, αλλά σε αυτή την περίπτωση συντρέχουν μαζί με τους ατομικούς δανειστές της.

v. Σε περίπτωση κατά την οποία οι ομόρρυθμοι εταίροι στερούνται ατομικής περιουσίας, το εταιρικό κεφάλαιο αποτελεί τη μοναδική εξασφάλιση των πιστωτών.